YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA HUKUK

İSTANBUL BAROSU
BİLİŞİM HUKUKU KOMİSYONU
YAPAY ZEKÂ ÇALIŞMA GRUBU

ARALIK 2024

BAŞLARKEN

Yapay zekâ teknolojileri, insanların hayatını kolaylaştırma, ekonomik büyümeyi destekleme, sağlık, refah, güvenlik ve mahremiyet konularındaki zorluklarla mücadele etme gibi pek çok hususta büyük bir potansiyele sahiptir. Bununla birlikte, yıkıcı birtakım teknolojiler gibi, yapay zekâ da bazı riskler taşıyabilir ve emek, güvenlik, mahremiyet, etik ve beceriler gibi çeşitli alanlarda karmaşık toplumsal zorluklara neden olabilir. Bu açıdan toplum üzerindeki tüm etkilerini içerir şekilde yapay zekâya kapsamlı ve bütünsel bir yaklaşım çok önemlidir.

İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu olarak gelişen yapay zekâ teknolojisinin toplumda, hukuk sisteminde ve mesleğimizde yarattığı etkiler konusunda harekete geçmenin bir gereklilik olduğunu düşünüyoruz. Buradan hareketle, diğer çalışmalarımız ve 2020 yılından bu yana her ay yayımladığımız bültenler ile gelişen teknolojilerin hukuki bakış açısıyla ele alınmasına yardımcı olmayı ve bu konuda farkındalığı arttırmayı hedefliyoruz. Çalışmalarımıza İstanbul Barosu internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

BU SAYIDA

03 Her Gördüğümüze İnanabilir Miyiz ? Yapay Zekâ Tarafından Oluşturulan Sentetik İçeriklerden Doğan Riskleri Azaltmak İçin Teknolojik Yöntemler

05 Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı Şehirlerde Sorumlu Yapay Zekâ Kullanımına İlişkin Raporunu Yayımladı

08 İngiltere Savunma Bakanlığı Tarafından “Savunma Alanında Güvenilir Yapay Zekâ” Adlı Direktif Yayımlandı

11 Ekonomik Kalkınma Ve İşbirliği Örgütü - Yapay Zekâ’nın Gelecekteki Potansiyel Faydalarının / Risklerinin Değerlendirilmesi Ve Politika Eylem Önerileri Raporu’nu Yayımladı

14 Yapay Zekâ Yasasının Dijital Ve Sektörel Düzenlemeler Arasındaki Uyum Arayışı

17 Güney Kore Kapsamlı Yapay Zekâ Mevzuatı Oluşturma Konusunda Avrupa Birliği’nden Sonraki İlk Yargı Düzeni Oldu

19 Bu Ay Neler Yaptık ?

HER GÖRDÜĞÜMÜZE İNANABİLİR MİYİZ ? YAPAY ZEKÂ TARAFINDAN OLUŞTURULAN SENTETİK İÇERİKLERDEN DOĞAN RİSKLERİ AZALTMAK İÇİN TEKNOLOJİK YÖNTEMLER

Av. Müge KAHVECİ

Üretken yapay zekâ **("YZ")** teknolojilerindeki gelişmeler son derece gerçekçi görsel, metin, ses ve videoların oluşturulmasına imkân tanımaktadır. YZ de dahil olmak üzere algoritmalar tarafından oluşturulan veya bu araçlarla önemli ölçüde değiştirilen görsel, video, ses, metinlere "sentetik içerik" (*synthetic content*) adı verilmektedir.

Üretken YZ'nin eğitim, sanat ve sağlık gibi alanlarda faydalı etkileri olsa da bu sentetik içeriklerin diğerlerinden ayırt edilmesinin güçlüğü, bu teknolojiler kötüye kullanıldığında ciddi sorunlara yol açabilmektedir. Örneğin, sentetik içeriklerin dezenformasyon etkisi, bireylerin rızası olmadan özel görüntüler üretilmesi veya çocukların cinsel istismarı bireyler ve toplum açısından ciddi riskler meydana getirmektedir.

Sentetik içeriklerin oluşturduğu risklerin azaltılması ve özellikle de YZ teknolojileriyle gündeme gelen çocuk istismarı ya da bireylerin rızası olmaksızın özel görüntülerinin oluşturulması ve yayılmasının engellenmesi için;

(i) YZ ile üretilen içeriklerin açıkça etiketlenmesi,
(ii) içeriklerin kaynağının ve içerikte yapılan değişikliklerin tespit edilebilmesi böylece şeffaflık ilkesinin sağlanması gerekmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Standart ve Teknoloji Enstitüsü *(National Institute of Standards and Technology)* tarafından Kasım 2024'te hazırlanan Sentetik İçeriklerin Yaratabileceği Risklerin Azaltılması: Dijital İçerik Şeffaflığına Yönelik Teknik Yaklaşımlara Genel Bir Bakış

(*Reducing Risks Posed By Synthetic Content An Overview of Technical Approaches to Digital Content Transparency)* başlıklı raporda (“**Rapor**”) dijital içeriklerin şeffaflığının sağlanması için güncel teknolojik yöntemler incelenmiştir.

Rapor’a göre, dijital içeriklerin şeffaflığının sağlanabilmesi için var olan teknik yöntemler, veri kaynağının takibi ve sentetik içeriklerin takibi olmak üzere iki ana başlıkta incelenmektedir. Veri kaynağının takibi, dijital içeriklerin kökenine ve oluşturulma geçmişine giderek içeriğin sentetik veriler içerip içermediğinin tespitine ve içerikte yapılan değişikliklerin görülmesine olanak sağlamaktadır. Bu yöntem, dijital içeriklere insanlar veya makineler tarafından okunabilen etiketler eklenmesi ya da meta verilerin dijital imzalı bir şekilde kaydedilmesiyle uygulanabilmektedir. Ancak kötü niyetli kullanıcıların, içerikler üzerindeki etiketleri kaldırarak veya sentetik olmayan içeriklere yanlış etiketler ekleyerek bu yöntemin güvenilirliğini zayıflattığı bilinmektedir.

Sentetik içeriklerin tespiti, bir içeriğin sentetik olup olmadığını sınıflandırmak için kullanılan teknik yöntem ve araçları ifade etmektedir. Bu süreçte, sentetik içerik oluşturulurken ortaya çıkan olağandışılıklar (örneğin, görselin çözünürlüğündeki anomaliler) otomatik yöntemlerle veya insan yardımıyla tespit edilebilmektedir. Bu tespit yapılırken veri kaynağının takibi amacıyla dijital içeriklere eklenen etiketler ve meta verilerden yararlanılabilmektedir. Ancak araştırmalar, yeni teknolojiler geliştikçe sentetik içerik tespiti araçlarından kaçabilen yöntemlerin de ortaya çıktığını ve bunun dijital içeriklerin şeffaflığının sağlanması önünde engel teşkil ettiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, Rapor’da ele alınan yöntemler, dijital içeriklerin kaynağını tespit etmeyi ve güvenilirliğini artırmayı amaçlasa da günümüzde dijital şeffaflığın sağlanmasında hem teknik kısıtlılık hem de sosyal bilinç bakımından yetersizlik bulunmaktadır. Bu sebeple, dijital şeffaflığın etkili bir şekilde sağlanması için veri kaynağının ve sentetik içeriklerin takibine yönelik yöntemlerin birlikte kullanılması ve toplumsal farkındalığın artırılması önem taşımaktadır.

Detaylı bilgi için:

https://www.nist.gov/publications/reducing-risks-posed-synthetic-content-overview-technical-approaches-digital-content

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN YERLEŞİMLERİ PROGRAMI ŞEHİRLERDE SORUMLU YAPAY ZEKÂ KULLANIMINA İLİŞKİN RAPORUNU YAYIMLADI

Av. Nursena ÇETİNGÜL

Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı *(United Nations Human Settlements Programme)* **(“BM-Yerleşim”)** tarafından 2024 yılına ait “Şehirlerde Sorumlu Yapay Zekânın Küresel Değerlendirmesi” *(Global assessment of Responsible AI in cities)* başlıklı bir rapor (“**Rapor**”) yayımlanmıştır. BM-Yerleşim; BM Genel Kurulu tarafından sosyal ve çevresel açıdan sürdürülebilir şehirleri teşvik etmek için görevlendirilen bir kuruluştur. Kuruluşun raporunda, insan merkezli akıllı şehirler bağlamında yapay zekâdan (“**YZ**”) yararlanma amaçlı araştırma ve önerilere yer verilmiştir. Ayrıca şehir yönetimlerinde YZ kullanımının yararları ve karşılaşılabilecek zorluklar ele alınmıştır.

Raporunmetodoloji ve veri toplama sürecinde, BM-Yerleşim ve Birleşmiş Milletler Üniversitesi Politika Odaklı Elektronik Yönetişim Çalışma Birimi (*United Nations University Operating Unit on Policy-Driven Electronic Governance)* **(“BMÜ-EYÖN”)** işbirliğinde küresel bir anket hazırlanmıştır.

Farklı coğrafi bölgeleri temsilen şehir yöneticileri, uzman ve araştırmacıların katıldığı ankette; Afrika, Asya, Avrupa, Latin Amerika ve Kuzey Amerika'daki 122 belediyeden yanıtlar toplanmıştır. Anket, küresel çapta erişimin artırılması için İngilizce, Fransızca, Portekizce ve İspanyolca dillerine çevrilmiştir. Söz konusu anket verileri ve vaka çalışmalarına dayanan analitik bir çerçeve oluşturulmuştur.

Anket verilerine göre şehirlerin %75’i belediye hizmetlerini geliştirebilmek adına YZ’yi proaktif olarak uygulamayı planlamaktadır. Fakat teknoloji yöneticilerinin %20’si ile kamu görevlilerinin %55’i yeterli yetkinliğe sahip olmamasına rağmen YZ projelerinde yer almaktadır.

Bu durum ise, YZ'ye dair dijital okuryazarlığın önemini vurgulamaktadır. Ayrıca Rapor'da YZ'nin en değerli ilk üç yararı süreç otomasyonu ve tasarruf (%58), hizmet etkinliği (%49), gelişmiş karar alma yetenekleri (%47) olarak sıralanmıştır. Bu hedefe ulaşmada ise yüksek maliyetler (%58), kişisel verilerin korunması problemleri (%53), yasal regülasyon eksiklikleri (%52) ve bilgi yetersizliği (%45) en büyük zorluklar olarak dikkat çekmektedir. YZ'nin yol açabileceği dezenformasyon ve ayrımcılık gibi hususlarda risklerin azaltılabilmesi adına yönetişimde sağlam bir model geliştirilmesi gerektiği işlenmiştir. Elde edilen verilere göre şehirlerin ancak %15'i tanımlanmış bir YZ yönetişim çerçevesine sahip görünmektedir. YZ girişimleri başlatmak isteyen şehirlerin %61'inde özel yönetişim tedbirleri yoktur. Şehirlerin %52'si ise veri kaynaklarının güvenilirliğinden emin görünmemektedir. Tüm bu durumlar, şehirlerde YZ becerilerini artırmak için daha çok bütçe ve sistem entegrasyonu ihtiyacını göstermektedir.

Aynı zamanda Rapor'da paydaşların YZ politikalarına ne oranda katıldığı da araştırılmıştır. Yaklaşık oranlar göz önüne alındığında, kilit paydaşların öncelikle yasal aktörler ve düzenleyiciler (%80) olduğu tespit edilmiş, ikinci sırada BİT (*Bilgi İşlem Teknolojisi*) personel ve uzmanları (%78) gelmiş, onu takiben politika ve karar vericiler (%63) ve ardından akademisyenler (%60) yer almış, daha sonra ise vatandaş temsilcileri, sivil toplum kuruluşları gibi diğer paydaşların geldiği gözlenmiştir.

Bunun yanında şehirlere YZ'nin adapte edilmesiyle ortaya çıkabilecek ön yargı, ayrımcılık, mahremiyet ihlalleri, dezenformasyon ve insan haklarıyla ilgili risklerden endişe duyulmaktadır. Rapor'da bununla ilgili bazı vaka çalışmaları (*İsviçre-Trelleborg örneği gibi*) ele alınmıştır. YZ'nin başarılı uygulamalarının ise bağlama ve yönetim stretejilerine bağlı olduğu vurgulanmıştır. Sorumlu YZ'nin geliştirilebilmesi için multidisipliner ve çok paydaşlı yaklaşımlar ile birlikte, var olan teknolojilerle entegrasyonun gerekliliğine işaret edilmiştir.

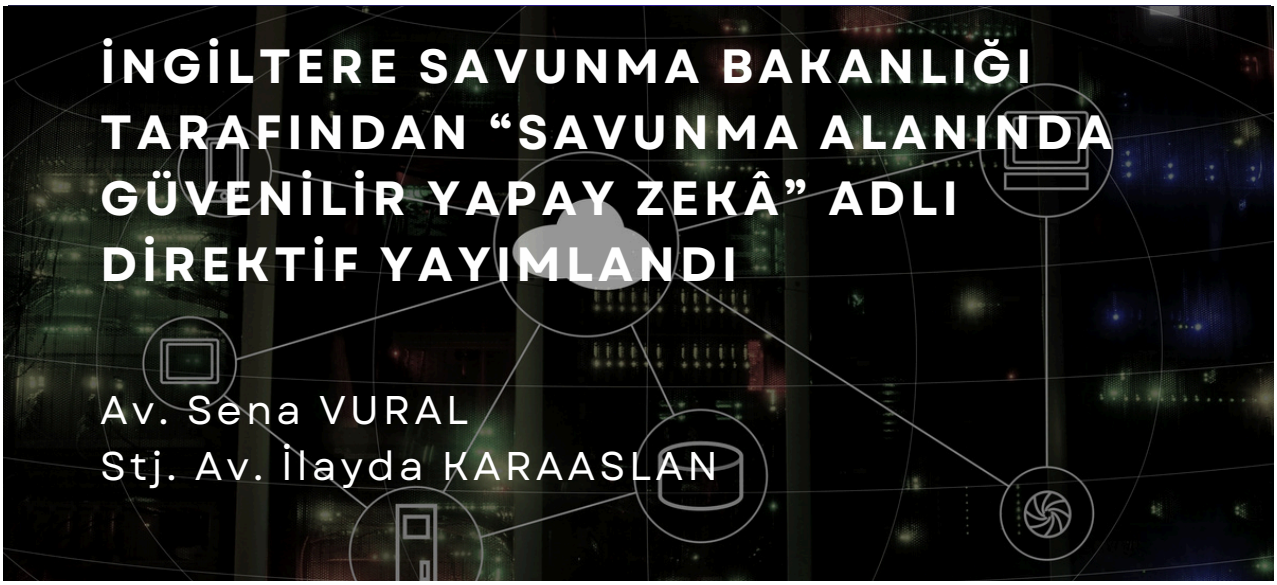
Rapor'da YZ projelerinin verimli uygulanması için kapasite boşlukları ve ihtiyaçları belirlenmiştir. Raporun son bölümünde şehirlerde YZ uygulamaları için kilit önerilere yer verilmiştir.

Yerel yönetim ve kamu hizmetleri ile Sorumlu YZ'nin geliştirilmesi için ayrı önerilerin zikredildiği Rapor'da, özellikle farkındalığın artırılmasına yönelik eğitimler, disiplinlerarası etkileşimler teşvik edilmiş ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü ("**UNESCO**") tarafından yayımlanan YZ Etiğine İlişkin Tavsiye Kararı'nda vurgulanan noktaların dikkate alınması önerilmiştir.

Rapor'da, YZ yönetişimiyle ilgili çabaların gerçekten kapsayıcı olabilmesi adına, Latin Amerika, Afrika ve Asya'nın bu tartışmalara katılmasının önemli olduğuna dikkat çekilmiştir. Sürecin uluslararası insan haklarıyla uyumlu bir yaklaşım izlemesi gerektiği ve sorumlu YZ geliştirme hedefinin diğer teknolojik hedeflerden önce gelmesi gerektiği vurgulanmıştır. Rapor'un sonunda, bu çalışmanın Sorumlu YZ geliştirilirken yaşanabilecek karmaşıklıkları aşma noktasında eyleme geçirilebilir bir rehberlik sağlamayı amaçladığı zikredilmiştir.

Detaylı bilgi için:

https://unhabitat.org/global-assessment-of-responsible-ai-in-cities

İNGİLTERE SAVUNMA BAKANLIĞI TARAFINDAN "SAVUNMA ALANINDA GÜVENİLİR YAPAY ZEKÂ" ADLI DİREKTİF YAYIMLANDI

Av. Sena VURAL
Stj. Av. İlayda KARAASLAN

İngiltere Savunma Bakanlığı *(Ministry of Defence)* **("Bakanlık")** tarafından yapay zekânın **("YZ")** savunma alanında güvenli ve sorumlu bir şekilde kullanılması, benimsenmesi amacıyla rehber niteliğinde olan "Savunma Alanında Güvenilir YZ" *(Dependable AI in Defence, JSP 936)* adlı direktif **("Direktif")** yayımlandı. Savunma alanındaki ekiplerin YZ teknolojilerini geliştirirken ve kullanırken mevcut sorumluluklarını anlamalarını sağlamak için önemli bir adım olarak nitelendirilen Direktif, Bakanlık tarafınca uygulanacak olan YZ ilkelerinin esaslarını belirlemekte ve askeri alanda üstünlüğü ilerletmeyi hedeflemektedir. Bu hedefler doğrultusunda, savunma alanında YZ kullanımına ilişkin olarak kalite, güvenlik ve emniyet gibi unsurlar ele alınmakta ve mevcut politikalar ile pratik uygulamaları arasındaki boşluğun doldurulmasına yönelik hususlar üzerinde durulmaktadır.

Ulusal güvenliğe yönelik olası tehditlerin ele alınması noktasında YZ teknolojilerinin yasal yükümlülüklere ve toplumsal değerlere uygun ve sorumlu bir şekilde kullanılması gerektiğinin altını çizen Bakanlık, ayrıca savunma endüstrisinin gereklerine de işaret etmiştir.

Direktif'te YZ uygulamalarının savunma endüstrisinde kullanımıyla ilgili olarak aşağıdaki temel hususların gerekliliği üzerinde durulmuştur:

- Yol haritalarının; risklerin ve standartların evrimine uyum sağlanarak oluşturulması,
- Yönetişim ve teknik güvenceye uyum sağlanması, tekrarlayan süreçlerden kaçınılması,
- Direktif'in uygulanmasının bir süreç gerektirdiğinin bilincinde olunulması ve zaman içerisinde AR-GE temelli geliştirme ve iyileştirmelerin olacağının göz önünde bulundurulması,

- YZ sistemlerinin Bakanlık tarafından kullanılmaya hazır hale gelmesi sürecinde, Savunma YZ ve Otonomi Birimi *(The Defence Artificial Intelligence and Autonomy Unit)* ile Savunma YZ Merkezi *(The Defence Artificial Intelligence Centre)* tarafından, Direktif'in uygulanmasına yönelik olarak savunma endüstrisi ekiplerine rehberlik sağlanması.

Direktif, YZ sistemlerinin uygulama süreçlerinde etik ilkelerin inovasyonun önünde bir engel olarak görülmemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bilakis, etik ilkelerin, süreçlerin sağlıklı bir şekilde ilerlemesine yardımcı olacağı ve askeri avantajların elde edilmesine olanak tanıyacağı belirtilmektedir.

Sorumlu YZ sistemlerinin, ulusal güvenliğe sağladığı faydaların yanı sıra; NATO müttefikleri arasında güveni artıracağı, iş birliği ve koordinasyonu güçlendireceği belirtilmektedir. Bu hedefler doğrultusunda savunma organizasyonlarının atması gereken adımlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Savunma organizasyonları tarafından; Sorumlu YZ Kıdemli Yetkilisi *(Responsible AI Senior Officer)*, Savunma YZ Merkezi, Savunma YZ ve Otonomi Birimi ile irtibat kurarak YZ sistemlerinin uygulama sürecine destek olacak sorumlu kişiler atanmalıdır.
- Mevcut, gelişmekte olan ve kullanılması planlanan YZ uygulamaları tespit edilmelidir.
- Direktif'e uyum sağlanabilmesi için bir uygulama planı oluşturulmalı ve öncelikli görevler belirlenmelidir.

Direktif'te, YZ destekli sistemlerin Bakanlık politikaları ve etik ilkelere uygunluğunun, bir liste sisteminden ziyade uygulamanın yöntemsel olarak etik ilkelere uyup uymadığının belirleyici olacağı vurgulanmaktadır.

Direktif'te sorumlu YZ sistemlerinin yanı sıra insan müdahalesinin de sürecin ayrılmaz bir parçası olduğu vurgulanmaktadır. Bakanlık politikalarının hayata geçirilmesinde, bağlama uygun insan müdahalesi ve kontrolünün önemi vurgulanmaktadır. Bu sayede insan sorumluluğu ve hesap verebilirliği de denkleme dahil edilmektedir. Özel sektör ve akademinin, Bakanlık ile iş birliği ve güven ilişkisi içerisinde olmasının da söz konusu hedeflere ulaşma noktasındaki önemi belirtilmektedir. Güvenli ve sorumlu YZ destekli uygulamaların sağlanmasının hem Bakanlık hem de tedarikçileri arasında paylaşılan bir sorumluluk olduğu vurgulanmakta ve bu süreçte işbirliği ile koordinasyonun önemine dikkat çekilmektedir.

Bakanlık, YZ Savunma Stratejisi'nde (*The Artificial Intelligence Strategy For Defence*) yer alan ilkelere atıfta bulunarak savunma alanında YZ teknolojilerinin güvenli, sorumlu ve etkili kullanımını sağlamayı amaçlamaktadır. Söz konusu beş temel ilke; insana odaklanma, sorumluluk, anlayış, ön yargı ve zarar azaltma, güvenilirlik şeklinde sıralanmaktadır. YZ destekli sistemlerin insanlar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesi, insana ait sorumluluğun sınırlarının belirli olması ve hesap verebilirliğin sağlanması, sistemlerin çıktılarının ilgili kişiler tarafından doğru anlaşılabilmesi, sistemden kaynaklanabilecek istenmeyen ön yargı riskinin proaktif bir şekilde azaltılması ve sistemin güvenliğinin sağlanması gerektiğine dikkat çekilmektedir.

Detaylı bilgi için:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6735fc89f6920bfb5abc7b62/JSP936_Part1.pdf

EKONOMİK KALKINMA VE İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ- YAPAY ZEKÂ'NIN GELECEKTEKİ POTANSİYEL FAYDALARININ/RİSKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE POLİTİKA EYLEM ÖNERİLERİ RAPORU'NU YAYIMLADI

Av. Büşra Nur AYDIN KORKMAZ

Yapay Zekâ (“**YZ**”) teknolojileri günümüzde hızla gelişmektedir. Bu hızlı gelişim beraberinde riskler ve faydalar getirmektedir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (*Organisation for Economic Co-Operation and Development*) (**“EİKÖ”**), YZ'nin gelişimini ve potansiyel etkilerini öngörmek için YZ Geleceği Uzman Grubu'nu (*Expert Group on AI Futures*) (**“Uzman Grubu”**) kurmuştur. Uzman Grubu'na göre YZ'nin bu hızlı gelişimi politikacılar tarafından ele alınmalı ve yönetilmelidir. Uzman Grubu tarafından hükümetlere, şirketlere, teknoloji liderlerine, uluslararası kuruluşlara ve diğer paydaşlara YZ'nin toplum üzerinde yaratabileceği etkileri etkin bir şekilde yönetebilme konusunda rehberlik sunmayı amaçladıkları ve gelecekteki senaryoların nasıl şekillendirilebileceği üzerine çeşitli önerilerde bulundukları *“Gelecekteki Potansiyel Yapay Zekâ Risklerinin, Faydalarının ve Politika Gerekliliklerinin Değerlendirilmesi”* başlıklı rapor (**“Rapor”**) yayımlanmıştır.

Uzman Grubu'na göre YZ'nin toplumun farklı kesimlerine eşit/adil şekilde dağılması, YZ sistemlerinin kullanımında insan haklarının korunması ve gizliliğin sağlanması, yüksek risk taşıyan YZ sistemleri için eğitimden dağıtıma kadar her aşamada şeffaf risk yönetimi uygulanması, YZ'nin oluşturacağı risklere karşı dayanıklı altyapı sistemlerinin oluşturulması, YZ'nin geliştirilmesi ve uygulanmasının bir avuç şirketin ya da ülkenin tekelinde olmaması, YZ'nin güvenilir ve etik bir şekilde gelişmesi için uluslararası düzeyde kurallar, taahhütler ve bilgi paylaşımı sağlanması için yani kısaca YZ'nin arzu edilen geleceği için hükümetlerin bugünden itibaren harekete geçmeleri gerekmektedir.

YZ'nin Gelecekteki Potansiyel Faydaları

Uzman Grubu Rapor'da, YZ'nin gelecekte bilimden ekonomiye, sağlıktan toplumsal eşitliğe kadar

geniş bir yelpazede faydalar sağlayabileceğini ve bu faydaların hayata geçirilmesi için kapsamlı politikalar gerektiğini vurgulamakta olup YZ'nin gelecekte sağlayabileceği 21 potansiyel faydayı değerlendirmiş, bunlar arasından en önemli 10 potansiyel faydayı belirlemiştir. Bu faydalar şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Bilimsel araştırmaları hızlandırarak ilerleme sağlaması.
2. Ekonomik büyüme ve yaşam standartlarını iyileştirmesi.
3. Eşitsizlik ve yoksulluğu azaltması.
4. İklim değişikliği gibi karmaşık sorunlara çözüm üretmede yardımcı olması.
5. Mevcut olayların ve gelecekteki tahminlerin daha iyi analiz edilmesiyle daha iyi karar alma, anlamlandırma ve öngörmesi.
6. Bilgi üretimini ve dağıtımını kolaylaştırması.
7. Kişiselleştirilmiş sağlık ve eğitim hizmetleri sunması.
8. İş kalitesini iyileştirmesi.
9. Vatandaşların ve sivil toplum kuruluşlarının güçlenmesine yardımcı olması.
10. Kurumsal şeffaflık ve yönetişimin geliştirilmesi, izleme ve denetlemenin teşvik edilmesi.

Uzman Grubu Rapor'da, YZ'nin kötüye kullanım ve yanlış yönlendirmesi durumlarında ciddi riskler oluşturabileceğini vurgulamakta olup YZ'nin gelecekte yol açabileceği 38 potansiyel riski incelemiş ve bunlar arasından en kritik 10 riski öncelikli olarak değerlendirmiştir. Bu riskler şu şekilde sıralanmaktadır

1. Kötü niyetli siber saldırıları daha etkin hale getirerek güvenlik tehditleri oluşturabilmesi.
2. Manipülasyon, dezenformasyon, dolandırıcılık ve bunların demokrasiye ve toplum bütünlüğüne verdiği zararlar.
3. YZ sistemlerinin hızlı gelişimi sonucunda güvenlik ve etik sorunlarına yeterince yatırım yapılmayarak olumsuz sonuçlar doğurabilmesi.
4. İnsan değerleriyle uyumsuz davranışlar sergilenebilmesi.
5. Güç konsantrasyonu oluşturabilmesi.
6. Sağlık, enerji gibi kritik sistemlerde kazalara ve felaketlere yol açabilmesi.
7. İnsanların özel hayat gizliliğini ihlal edebilmesi.
8. YZ sistemlerinin hızlı gelişimine yönetişim mekanizmalarının ayak uyduramaması.
9. Hesap verilebilirlik ve şeffaflıkta eksiklik oluşturabilmesi.
10. Eşitsizliği artırabilmesi.

Politika Eylemleri Önerileri

Uzman Grubu Rapor'da, YZ'den azami faydanın elde edilmesi ve YZ'nin potansiyel risklerinin yönetilmesi için gerekli olan 66 politika önerisini incelemiş

ve bunlar arasından 10 öncelikli politika eylemini belirlemiştir. Bu öneriler, YZ'nin güvenli, etik ve adil bir şekilde geliştirilmesini ve kullanılmasını sağlamayı hedeflemektedir. 10 öncelikli politika eylemi şu şekildedir:

1. YZ kaynaklı zararlar için daha net bir hukuki çerçeve oluşturulması.
2. "Kırmızı Çizgi" olarak adlandırılan belirli YZ uygulamalarının kullanımlarının kısıtlanması veya yasaklanması.
3. Belirli YZ sistemleri için teknik özellik ve performans gibi temel bilgilerin şeffaf bir şekilde paylaşılması.
4. Risk yönetimi prosedürlerinin güçlendirilmesi.
5. YZ geliştirme yarışlarının zararlarını azaltmak.
6. YZ güvenliği ve güvenilirliği araştırmalarına yatırım yaparak destek sağlamak.
7. Eğitim ve yeniden beceri kazandırma programları düzenlemek ve bunlara katılımı teşvik etmek.
8. Toplumun YZ'ye güvenini inşa etmek ve demokrasiye katkı sağlamak.
9. Gücün şirketler veya ülkeler üzerinde yoğunlaşmasının ve tekelleşmenin önlenmesi.
10. Çeşitli sektörlerde YZ'nin faydalarını artıracak hedeflere yönelik politikalar geliştirilmesi.

Detaylı bilgi için:

https://www.oecd.org/en/publications/assessing-potential-future-artificial-intelligence-risks-benefits-and-policy-imperatives_3f4e3dfb-en.html

YAPAY ZEKA YASASININ DİJİTAL VE SEKTÖREL DÜZENLEMELER ARASINDAKİ UYUM ARAYIŞI

İrem ASLAN

Bertelsmann Stiftung tarafından yayımlanan Yapay Zekâ Yasası ve Sektörel Düzenlemeler Raporu *(The AI Act between Digital and Sectoral Regulations)* **("Rapor")** Avrupa Birliği'nin yapay zekâ ("**YZ**") düzenlemesi kapsamında dijital ve sektörel düzenlemeler arasındaki işlevsel bağlantıları ve olası uyumsuzluklara ışık tutmuştur. YZ Yasası, 2024 yılının yazında yürürlüğe girerek YZ sistemlerinin kullanımını demokrasi ile uyumlu şekilde düzenleyen, kapsamlı olarak hazırlanmış ilk düzenleme niteliğine sahiptir. YZ Yasası, risk esaslı yaklaşımıyla YZ uygulamalarını kategorize ederek özellikle yüksek riskli sistemler için sıkı önlemler almayı öngörmektedir. Bu yasal çerçevenin diğer dijital ve sektörel yasal düzenlemelerle olan etkileşimi çok katmanlı sorunlar yaratmakla birlikte birçok fırsat da yaratmaktadır.

YZ Yasasının Dijital Düzenlemelerle Etkileşimi

YZ Yasası, özellikle Genel Veri Koruma Tüzüğü *(General Data Protection Regulation)* **("GVKT")** ve Dijital Hizmetler Yasası *(Digital Services Act)* **("DHY")** ile hem uyumlu hem çelişkili noktalar taşımaktadır.

YZ Yasası'nın GVKT ile olan etkileşimini incelemek gerekirse, GVKT'deki veri koruma ilkelerini tamamlayıcı bir rol oynasa da farklı sorumluluklar ortaya çıkarmaktadır. YZ sistemlerinin geliştiricileri YZ Yasası kapsamında sorumluyken, GVKT kapsamında işleticiler sorumluluk taşımaktadır. Bu durum veri koruma etkisi değerlendirmelerinde ve yükümlülüklerin dağılımının yapılmasında karmaşaya neden olabilmektedir.

Örneğin, GVKT'nin hassas verilerin işlenmesine yönelik katı sınırlandırmaları, YZ Yasası'nın ayrımcılığı azaltma amacını zorlaştırabileceği öngörülmektedir. Bununla birlikte, YZ Yasası yüksek riskli YZ sistemlerinde ayrımcılığı önlemek için hassas verilerin işlenmesine izin veren özel istisnalar getirmiştir.

DHY ile etkileşimini incelemek gerekirse hem YZ Yasası hem de DHY, büyük platformların ve YZ sistemlerinin risklerini değerlendirme yükümlülükleri ortaya koymaktadır. Ancak, DHY platformların özgürlükler üzerindeki etkisine odaklanırken, YZ Yasası halk sağlığı ve güvenliğine odaklanmaktadır. Özellikle hibrit platformlar (hem VLOP (*very large online platforms)* /VLOSE *(very large online search engines)* hem de YZ entegrasyonuna sahip olanlar), bu iki yasanın çakışan alanlarında çift yönlü risk analizleri yapmak durumunda kalmaktadır.

YZ Yasası Ve Sektörel Düzenlemelerle Etkileşim

YZ Yasası, finans, tıbbi cihazlar ve otomotiv gibi birçok sektördeki mevzuatları tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir dolayısıyla bu alanlarda çakışmalara veya uyumsuzluklara neden olabilecek bazı durumlar tespit edilmiştir.

Finansal hizmetler kapsamında, özellikle YZ tabanlı kredi değerlendirme sistemleri YZ Yasası kapsamında yüksek riskli uygulama kapsamında kategorize edilmiştir. Bu sistemler için veri kalitesi, şeffaflık ve izleme mekanizmalarının sıkı şekilde uygulanması gerektiği öngörülmüştür. Ancak, dolandırıcılık problemiyle mücadele eden YZ sistemlerinin bu düzenlemelerden muaf tutulduğu görülmektedir. Bununla birlikte, geleneksel bankalar ve fintech şirketleri arasındaki farklılıklar, YZ Yasası kapsamındaki uygulama alanlarında çeşitli zorluklar yaratabilmektedir.

Tıbbi cihazlar kapsamında YZ Yasası ve Tıbbi Cihaz Regülasyonu *(Medical Device Regulation)* ("**TCR**"), kanser tanısı gibi yüksek riskli uygulamalar üzerinde ikili denetim mekanizmaları öngörmektedir. Örneğin, YZ tabanlı bir kanser tanı sistemi hem YZ Yasası hem de TCR kapsamında teknik ve etik değerlendirmelere tabi tutulmuştur. TCR, genellikle tıbbi cihazların paketleme değişiklikleri gibi konularda daha esnekken, YZ Yasası bu sistemlerin risk yönetimi ve belgelendirme gerekliliklerini sıkı bir şekilde ele almaktadır. Bu durum, yükümlülükler arası bir çatışma ve şirketlerin bu gereklilikleri yerine getirme kapasitesinde zorluklara neden olabilmektedir.

Otomotiv sektörü kapsamında YZ Yasası, yüksek riskli olmayan YZ sistemleri için ek yükümlülükler getirirken,

otonom sürüş sistemleri gibi kritik alanlarda sektörün özel düzenlemeleri temel belirleyici faktör olmaya devam etmektedir. Örneğin YZ Yasası otonom sürüş sistemleri gibi güvenlik uygulamalarının sektörel mevzuatla tamamen uyumlu olmasını talep etmektedir. YZ Yasası, bu sistemlerin sadece YZ çerçevesinde değil, geleneksel tip onayı prosedürlerine de tabii olduğunu vurgulamaktadır.

Bu sektörlerdeki özellikle yüksek riskli YZ uygulamaları, YZ Yasası'nın genelde "yatay'' yaklaşımıyla sektöre özgü düzenlemeler arasındaki uyumu sağlamanın ne kadar karmaşık olabileceğini göstermektedir. Bunun sonucunda, çatışmalı uyumun artırılması için sektör bazlı uzman komitelerinin ve yeni yasal mekanizmaların geliştirilmesi önerilmektedir.

Uyum Stratejileri

Raporda, YZ Yasasının etkin bir şekilde uygulanabilmesi için, kısa vadeli olarak ''lider yasa'' belirlemesi yapılması, sektörlerin spesifik uzman komitelerinin kurulması ve platformlarla YZ verilerine erişim için merkezi bir portal oluşturulması öngörülmüştür. Orta vadeli olarak ise, GVKT ve YZ Yasası arasındaki uyumun artırılması, YZ sistemlerinin eğitimi için hukuki bir çerçeve oluşturulması ve hassas veri işlemeye yönelik istisnaların geliştirilmesi öngörülmüştür.

Uzun vadeli olarak, YZ Yasası'nın düzenli olarak değerlendirilerek revize edilmesi, denetim yapısının kurumsallaştırılması ve kanıta dayalı mekanizmalarla denetim iş birliğinin değerlendirilmesi öngörülmüştür.

Detaylı bilgi için:

https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/user_upload/The_AI_Act_between_Digital_and_Sectoral_Regulations_2024_en.pdf

GÜNEY KORE KAPSAMLI YAPAY ZEKÂ MEVZUATI OLUŞTURMA KONUSUNDA AVRUPA BİRLİĞİ'NDEN SONRAKİ İLK YARGI DÜZENİ OLDU

Av. Alkan ALTAŞ

2024 yılının son günlerinde, Güney Kore Millet Meclisi "Yapay Zekânın Gelişimi ve Güvenin Tesisi Temel Kanunu"nu **("Kanun")** kabul etmiştir. Bu yeni yasanın, Güney Kore'yi Avrupa Birliği'nden **("AB")** sonra yapay zekâ **("YZ")** için kapsamlı bir düzenleyici çerçeve oluşturan ikinci yargı yetkisi haline getirerek, diğer ülkelerin de benzer adımlar atması için bir zemin hazırlayabileceği düşünülmektedir. Kanun, farklı siyasi partilerden gelen 19 ayrı YZ ile ilgili teklifi bir potada eriterek YZ inovasyonunu teşvik etmeyi hedeflerken, diğer yandan da birçok insanda bulunan etik, güvenlik ve toplumsal endişeleri ele almayı amaçlamaktadır.

Kanun'un önemli hükümleri arasında şeffaflık gereklilikleri, YZ kullanımı ve geliştirilmesi için etik yönergeler oluşturulması ve yüksek etkili YZ sistemlerini tanımlamak için bir sınıflandırma çerçevesi belirlenmesi gibi hususların öne çıktığı görülmektedir.

Yeni kurallara uyulmasını sağlamak için, bu kurallara uymayan işletmelerin 30 milyon Güney Kore Won'una (Yaklaşık 20.500 amerikan doları) kadar para cezasına çarptırılabileceği düzenlenmektedir.

Güney Kore'de hazırlanan bu Kanun'un, genel hatlar itibariyle AB YZ Kanunu'nda yer alan temel temaları yansıttığı görülmektedir. Nitekim her iki yasa da risk temelli bir yaklaşımı vurgularken, YZ sistemlerini insan hakları ve güvenlik üzerindeki potansiyel etkilerine göre sınıflandırarak, yüksek riskli veya yüksek etkili YZ uygulamalarına daha sıkı şartlar getirmektedir. Ayrıca, her iki yasa da şeffaflık, etik yönergeler ve sorumlu YZ geliştirilmesini sağlamak için denetim organları oluşturulmasının önemine dikkat çekmektedir.

YZ teknolojisinin nasıl düzenleneceği konusunda yıllardır süren tartışmaların ardından, AB ve Güney Kore'de kabul edilen son yasalar,

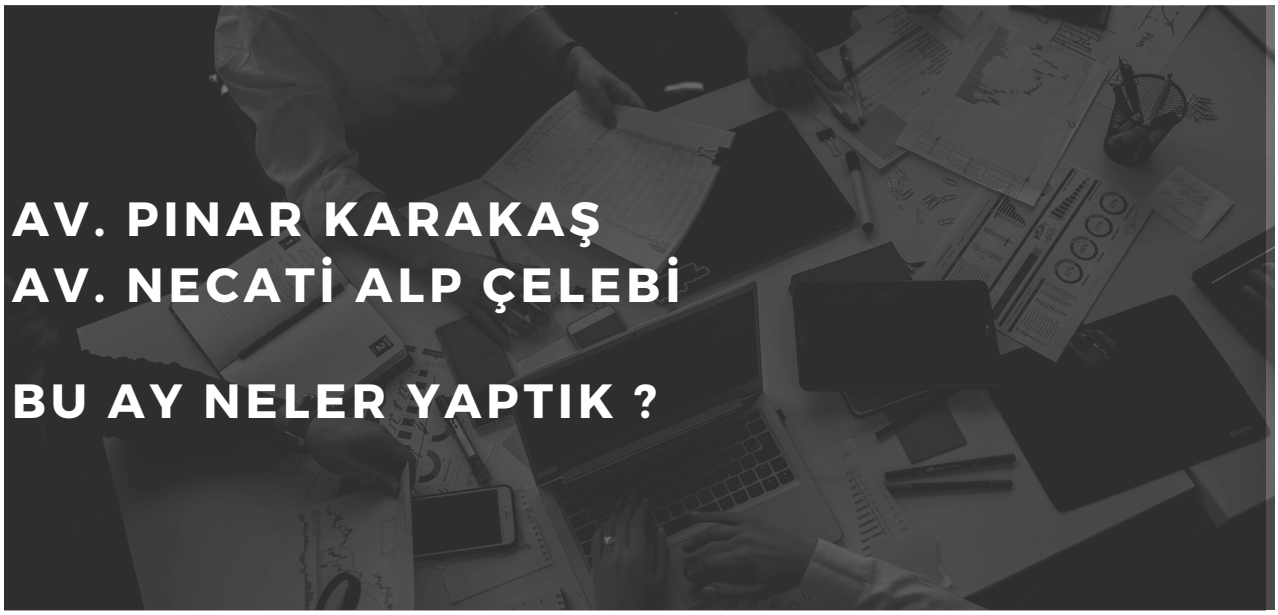
bu konuda şekillenmekte olan uluslararası bir fikir birliğini işaret etmesi bakımından sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Zira sektördeki bazı aktörler, AB'nin de sıklıkla eleştirildiği özelliklerden biri olan fazla regülasyon yapmanın inovasyonu yavaşlatacağını ve engelleyebileceğini savunsa da dünyanın dört bir yanındaki kanun koyucular ve politikacılar, heyecan verici ve ürkütücü YZ teknolojisini yönetmek için yeni yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu giderek daha fazla kabul etme eğilimi göstermektedir.

Birleşik Krallık ve Japonya da dâhil olmak üzere birçok ülke YZ yasalarını hararetli bir şekilde tartışmakta olup, bu durumda çeşitli ülkelerin 2025 yılında yeni YZ yasaları çıkarması şaşırtıcı olmayacaktır. Bu gelişmeler de, YZ inovasyonunu etik kaygılar ve kamu güvenliği ile dengeleyen sağlam düzenleyici çerçevelere verilen önemin arttığını göstermektedir.

Detaylı bilgi için:

https://www.ccn.com/news/technology/south-korea-ai-basic-act-joins-eu/

18 ARALIK 2024

İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışma Grubumuz tarafından hazırlanan Yapay Zekâ Çağında Hukuk Bültenimizin Kasım 2024 Sayısı İstanbul Barosu internet sitesinde yayımlandı.

Bültene erişim için:

https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/komisyonlar/yzcg/2024kasimbulten.pdf

18 ARALIK 2024

İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışma Grubumuz tarafından hazırlanan İşyerinde YZ Uygulamaları ve Riskleri adlı İnfografik Çalışması İstanbul Barosu internet sitesinde yayımlandı.

İnfografiğe erişim için:

https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/komisyonlar/yzcg/yzcg_algo.pdf

BİLİŞİM HUKUKU KOMİSYONU

YAPAY ZEKÂ ÇALIŞMA GRUBU

HAZIRLAYAN BÜLTEN EKİBİ

Av. Selin ÇETİN KUMKUMOĞLU
Av. Pınar SARUHAN
Av. Zeynep ÖĞRETMEN KOTİL
Av. Hividar KILIÇ
Av. Seray KARLAV ÖZBEK

EDİTÖRLER

Av. Pınar KARAKAŞ
Av. Necati Alp ÇELEBİ